

CAPELSE 'ISLA II' IN NIEUWERKERKSE OUDHEIDKAMER

'Isala is de naam die de Romeinen lang geleden gaven aan de Hollandse IJssel.' Die onzin staat op de website van het Isalatheater uit 1999. De Lek en de Hollandsche IJssel ontwikkelden zich pas lang na de Romeinse tijd als nevenstroom van de Rijn. (Dat een ziekenhuis in Zwolle zo heet is wel logisch: het was de andere IJssel.) De latere Hollandsche IJssel is sinds het jaar 860 (!) bekend onder de Latijnse naam Isla. De Oudheidkamer van de HVN in de boerderij 'Nooit Gedacht' heeft een model van een zeiljacht met de dus verantwoorde naam 'Isla II'.

Het scheepsmodel werd rond 1910 gemaakt door Arie Schutter. Deze moet 's winters aardeschipper voor steenbakker Lans van de Capelse Oude Plaats en 's zomers zijn jachtschipper zijn geweest. De Oudheidkamer kreeg het model met deze informatie rond 1995 van zoon Jan Schutter van Ver Hitland. De Isla II lijkt echter van de tijd nádat de familie Lans steenfabrikant was. Wat meer over die welgestelde familie?

De familie Lans

Gijsbartha Lans werd gedoopt in Capelle in 1768. Zij werd rentenierster, bleef ongehuwd, maar kreeg 2 kinderen uit een onbekende relatie. (De term BOMmoeder is toch pas van 1977.) Een dochtertje werd niet ouder dan vijf jaar. Haar zoon Willem Otto Arie Lans (1812-1873) trouwde in 1831 en werd steenbakker op de Oude Plaats. In 1836 overleed moeder Gijsbartha. In 1843 liet zoon Willem een herenhuis aan de dijk bouwen, op de plaats van het oude Rechthuis dat in 1816 door zijn moeder was gekocht. Hij en Adriana Maria Jongebreuer kregen samen twaalf kinderen, waarvan er zeven op zeer jonge

leeftijd zijn overleden. In tegenstelling tot een generatie eerder kregen die dus wel de achternaam van de vader! Van Neeltje Maria Mijnlief-Lans (1836-1865) prijkt nog een grafsteen bij Nieuwerkerks Oude Kerk.

De oudste zoon Gijsbertus Willem Lans (1832-1904) werd ook steenfabrikant op de Oude Plaats. In 1873 hoorde hij bij de oprichters van de Nutspaarbank Capelle-Krimpen. Vanaf 1873 ook was hij raadslid en vanaf 1884 tot zijn dood tevens wethouder. Lans

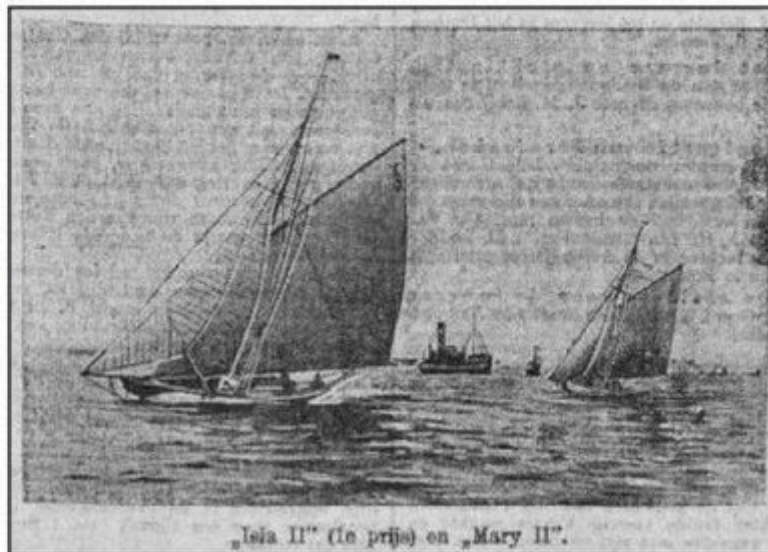
was ook actief in motorvaart. Rond 1870 staat hij in advertenties als contactpersoon van een sleepbootdienst Rotterdam-Gouda. In 1884 werd hij penningmeester van een nieuwe Vereniging ter behartiging van Stoomvaartbelangen en in 1901 nog directeur van een stoombootrederij. Baltus Koker (1869-1929), zijn schoonzoon, van 1895-1915 ook de eerste 'eigen' burgemeester van Krimpen aan den IJssel, nam de Oude Plaats na zijn dood over en die verliep toen snel. (De Historische Kring daar over hem: 'Ook de Kokerstraat werd nimmer Burgemeester Kokerstraat. Mogelijk heeft dat te maken gehad met het toch nog onverwachte ontslag van Krimpens eerste burgemeester naar aanleiding van minder goede feiten gepleegd in de eerste wereldoorlog, waarvan de inwoners alleen bij geruchte gehoord hadden.') Het Capelse herenhuis werd in 1909 aan de gemeente verkocht en was van 1909-1966 raadhuis. Over de arbeidsomstandigheden op deze steenplaats schreef Suus Boef in 2008 al. GW legateerde trouwens bij zijn dood in 1904 wel 2000 gulden aan de Hervormde diaconie. Een steen van hem en zijn vooroverleden vrouw Maria Helena Mijnlieff prijkt nog op de Capelse Oude Begraafplaats.

Watersportliefhebbers

G.W. Lans Sr was dus een bekende man, vooral ook onder zeilsportliefhebbers. *'Bij elke gelegenheid op watersportgebied kon men den statigen, ouden heer Lans met zijn grijzen ringbaard en zijn strooien hoed in zijn open boeier de 'Piet Hein' aantreffen en hij was er steeds een gevierd persoon'*, aldus de Rotterdamse architect Jan Verheul in zijn boekje 'Oostelijk Rotterdam, Kralingscheveer en Capelle aan den IJssel' uit 1933 nog.

In kranten van rond 1890 staan zijn wedstrijdresultaten met de 'Piet Hein'. Hij en zijn gelijknamige zoon (1869-1938) werden in de NRC van 1926 ook in één adem genoemd in een geschiedverhaal van de deftige Rotterdamse Roei- en Zeilvereniging

'De Maas': 'de heeren G.W. Lans' uit Capelle met hun tjotter Piet Hein. In maart 1897 werd hun 'snelvarende Tjotter 'Piet Hein', groot 8 Ton' in de krant te koop aangeboden met als aanbeveling 'meer dan 40 eerste prijzen'. Volgens de web-

„Isia II“ (te prijs) en „Mary II“.

site van een museum werd hij na de verkoop omgedoopt in De Wielewaal.

De Oudheidkamer van de HVN heeft dus een model van de Isla II. Afgaand op wedstrijdberichten in kranten werd rond 1910 de Isla al vervangen door de Isla II

(resp. 10 en 12 m.). Deze beide schepen waren steeds van G.W. Lans jr. Zo was er in september 1907 sprake van dat de Isla de tweejaarlijkse wedstrijd Rotterdam-Hoek van Holland van 'De Maas' zou hebben gewonnen, als zij niet was gediskwalificeerd *'als hebbende een man teveel aan boord'*. Op een zondag in juni 1913 werd door Lans jr met de Isla II zo'n wedstrijd wel gewonnen in de 'Kiel- en zwaardjachten, 12 M klasse' in 2 uur, 59 minuten en 37 seconden. In het Rotterdamsch Nieuwsblad kwam zelfs een foto! Het was een extra prestatie volgens de krant Nieuws van den Dag: *'Bij het aan start komen had een aanvaring plaats tusschen de Davo III en de Isla II, waarbij deze laatste haar boegspriet brak, waardoor de eigenaar zich echter niet liet afschrikken toch aan den wedstrijd deel te nemen.'* Bertus Lans trouwde op 52-jarige leeftijd in 1922 in Den Haag en overleed in 1938 in Wassenaar. Zie www.stamboom-lans.nl. Mevrouw mr. EMS Lans wist uit de familie te vertellen dat de Isla II in 1919 naar Noorwegen was verkocht.

te worden.
Enkele min of meer groote maar gelukkig geen persoonlijke ongelukken vallen te vermelden.
De *Neerlandia V* brak haar giek reeds voor zij nog aan den start was en deed dus niet mede.
Te 9 uur passeerde de eerste deelnemers den start en in 37 minuten tijd waren 32 jachten onder zeil.
Bij het aan start komen had een aanvaring plaats tusschen de *Davo III* en de *Isla II*, waarbij deze laatste haar boegspriet brak, waardoor de eigenaar zich echter niet liet afschrikken toch aan den wedstrijd deel te nemen.
Alles ging nu met een flinken gang, terwijl enkele malen gelaveerd moest worden.

Adri den Boer, secr. HVN